

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут мистецтв
Кафедра музикознавства та музичної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ

" 19 " _____ 2020 р.

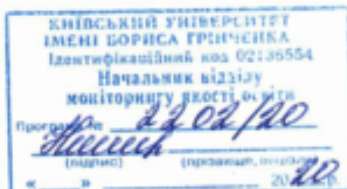

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ МУЗИЧНА ПЕДАГОГІКА

для студентів

Спеціальності : 025 Музичне мистецтво
Освітній рівень: перший (бакалаврський)
Галузь знань: 02 Культура і мистецтво
Освітня програма: 025.00.02 Сольний спів

Київ-2020

Розробники: Бондаренко Л. А., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музикознавства та музичної освіти

Викладачі: Бондаренко Л. А., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музикознавства та музичної освіти

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри музикознавства та музичної освіти

Протокол від «28» серпня 2020 року № 8
Завідувач кафедри _____ Ольга ОЛЕКСІУК

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми: 025.00.02
Сольний спів

«___» _____ 20__ р.

Гарант освітньої програми 025.00.02 Сольний спів
Заслужений діяч мистецтв України, доцент _____ Оксана ПЕТРИКОВА
Підпис

Робочу програму перевірено

«___» _____ 20__ р.

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи
_____ Алла ТАРАННИК
Підпис

Пролонговано:

На 20__/20__ н.р. _____ (ПІБ), «___» _____ 20__ р., протокол № _____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (ПІБ), «___» _____ 20__ р., протокол № _____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (ПІБ), «___» _____ 20__ р., протокол № _____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (ПІБ), «___» _____ 20__ р., протокол № _____
(підпис) (ПІБ)

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут мистецтв
Кафедра музикознавства та музичної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

" " _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МУЗИЧНА ПЕДАГОГІКА

для студентів

Спеціальності : 025 Музичне мистецтво
Освітній рівень: перший (бакалаврський)
Галузь знань: 02 Культура і мистецтво
Освітня програма: 025.00.02 Сольний спів

Київ-2020

Розробники: Бондаренко Л. А., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музикознавства та музичної освіти

Викладачі: Бондаренко Л. А., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музикознавства та музичної освіти

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри музикознавства та музичної освіти

Протокол від «28» серпня 2020 року № 8
Завідувач кафедри _____ Ольга ОЛЕКСЮК

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми: 025.00.02
Сольний спів

«___» _____ 20__ р.

Гарант освітньої програми 025.00.02 Сольний спів

Заслужений діяч мистецтв України, доцент _____ Оксана ПЕТРИКОВА
Підпис

Робочу програму перевірено

«___» _____ 20__ р.

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

_____ Алла ТАРАННИК
Підпис

Пролонговано:

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис), _____ (ПІБ), «___» _____ 20__ р., протокол № _____

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис), _____ (ПІБ), «___» _____ 20__ р., протокол № _____

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис), _____ (ПІБ), «___» _____ 20__ р., протокол № _____

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис), _____ (ПІБ), «___» _____ 20__ р., протокол № _____

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	4
2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	4
3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ.....	5
4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	7
5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	9
6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ.....	23
6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів.....	23
6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання ..	24
6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.....	27
6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.....	28
6.5. Орієнтовний перелік запитань для семестрового контролю	
6.6. Шкала відповідності оцінок.....	31
7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ.....	32
8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА.....	32

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни за формами навчання		
	денна		заочна
Вид дисципліни	обов'язкова		
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська		
Загальний обсяг кредитів, годин	5 /150		
Курс	2		-
Семестр	3	4	-
Кількість змістових модулів за розподілом:	4		
Обсяг кредитів	3	2	-
Обсяг годин у тому числі:	90	60	-
аудиторні	42	14	-
модульний контроль	6	2	-
семестровий контроль	-	30	-
самостійна робота	42	14	-
Форма семестрового контролю	-	іспит	-

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни: підготовка компетентного конкурентоспроможного фахівця в галузі загальної музичної освіти, здатного забезпечити навчання, виховання й розвиток школярів засобами музичного мистецтва. Основа навчальної дисципліни — новітні дослідження музичної педагогіки та суміжних наук. Матеріал тісно пов'язаний з іншими спеціальними дисциплінами навчального плану.

Завдання навчальної дисципліни навчити студентів:

- розкрити сутність музичної педагогіки, сформуванати систему основних знань про музичне освіту та музичне мистецтво;
- засвоїти зміст програми у межах цілісного музично-педагогічного процесу;
- реалізувати ідею загального інтелектуального та морального розвитку особистості;
- сформуванати основи гуманістичної культури особистості студентів;
- враховувати мету розвитку особистості дитини у контексті гуманітаризації освіти;
- оволодіти основами теорії і методики музично-естетичного виховання, реалізуючи принципи гуманізації та естетизації у межах цілісної музично-педагогічної концепції;
- виховати основи професійного мислення студентів;
- розвинути у студентів самостійність мислення і потребу в самоосвіті і саморозвитку;
- оволодіти різноманітними видами професійно-творчої діяльності.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

У результаті вивчення курсу студент формує такі **програмні компетентності**:

Загальні:

Світоглядна: наявність ціннісно-орієнтаційної позиції. Загальнокультурна ерудиція, широке коло інтересів. Розуміння значущості для власного розвитку історичного досвіду

людства. Розуміння сутності і соціальної значущості майбутньої професії.

Громадянська: здатність до реалізації прав і обов'язків громадянина України. Здатність робити свідомий соціальний вибір та застосовувати демократичні технології прийняття рішень. Уміння діяти із соціальною відповідальністю та громадською свідомістю.

Комунікативна: здатність до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності. Здатність працювати у команді. Вільне володіння українською мовою відповідно до норм культури мовлення. Здатність до професійного спілкування іноземною мовою.

Інформаційна: здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань. Здатність до ефективного використання інформаційних технологій у соціальній та професійній діяльності.

Науково-дослідницька: здатність виконувати навчальнодослідні завдання на основі аналітико-синтетичної мисленнєвої діяльності. Володіння науково-дослідними методами відповідно до фахового спрямування. Обізнаність в особливостях проектної діяльності, готовність до її реалізації. Критична обізнаність та інтелектуальна чесність. Здатність до нестандартних рішень типових задач і здатність вирішувати нестандартні завдання.

Самоосвітня: здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку. Спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію. Прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху.

Фахові:

Управлінська: здатність планувати, організовувати, координувати, контролювати та оцінювати діяльність і взаємодію суб'єктів музичноосвітнього процесу. Уміння організувати роботу музично-творчих колективів, шкільних вокальних гуртків.

Мистецтвознавча: сформованість системи художньо-естетичних, мистецтвознавчих та культурологічних знань. Здатність аналізувати, оцінювати й інтерпретувати культурні явища різних епох, мистецькі твори різних стилів, жанрів і форм, уміння висловлювати й аргументувати власні оцінні судження і позиції.

Психолого-педагогічна: готовність виконувати функції викладача. Володіння базовими знаннями з музичної педагогіки та вміння їх реалізувати у навчальній і професійній діяльності. Розуміння й дотримання у практичній діяльності основних завдань і принципів музичної педагогіки.

Програмні результати навчання:

- сформованість світогляду, активної громадянської позиції, загальної культури;
- уміння аналізувати й інтерпретувати соціальні та культурно-мистецькі явища і процеси, аргументувати власні оцінні судження;
- знання теорії та методології музичної освіти;
- здатність до самостійного наукового пошуку в галузі музичної педагогіки;
- здатність до самореалізації та розкриття особистісного творчого потенціалу, професійного лідерства та успіху, самоосвіти і самовдосконалення.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт							
	Аудиторна:							МКР
	Усього	Лекцій	Семинарські	Практичні	Лабораторні	Самостійна робота	Семестровий контроль	
Змістовий модуль 1. Музична педагогіка як галузь гуманітарного знання								
Тема 1. Сутність музичної педагогіки та її основні категорії	8	2	2			4		
Тема 2. Методологічні основи музичної педагогіки	6	2				4		
Тема 3. Зв'язок музичної педагогіки з іншими науками	6	2		2		2		
Тема 4. Сучасні тенденції розвитку музичної освіти	8	2			2	4		
Модульний контроль	2							
Разом:	30	8	2	2	2	14		2
Змістовий модуль 2. Історичні етапи розвитку світової і вітчизняної музичної педагогіки								
Тема 1. Етапи розвитку західноєвропейської музичної педагогіки від зародження до XVIII ст.	7	2				5		
Тема 2. Системи музичного виховання XVIII-XIX ст.	9	2	2			5		
Тема 3. Становлення та розвиток музичної педагогіки в Україні	6	2	2			2		
Тема 4. Провідні методичні системи масової музичної освіти дітей у XX ст.	6	2		2		2		
Модульний контроль	2							
Разом:	30	8	4	2		14		2
Змістовий модуль 3. Теоретичні основи музичної освіти і навчання								
Тема 1. Зміст музичного навчання та його складові.	6	2	2			2		
Тема 2. Дидактичні принципи цілісного музично-педагогічного процесу.	8	2	2			4		
Тема 3. Методи та прийоми музичного навчання та виховання школярів	8	2			2	4		
Тема 4. Форми організації музично-педагогічного процесу	6	2		2		2		
Модульний контроль	2							

Разом:	30	8	4	2	2	12		2
Разом за 3-й семестр:	48	22	8	8	4	42		
Змістовий модуль 4. Організаційно-методичні аспекти музичного навчання та виховання								
Тема 1. Планування і педагогічна оцінка результатів музичного виховання школярів	9	2		2		5		
Тема 2. Професійна діяльність учителя музичного мистецтва	10	2			2	6		
Тема 3. Професійна компетентність учителя музичного мистецтва	9	2		2		5		
Модульний контроль	2							
Семестровий контроль							30	
Разом	30	6		4	2	16		2
Всього за курс:	150	30	10	10	6	56	30	8

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I. Музична педагогіка як галузь гуманітарного знання

Тема 1. Сутність музичної педагогіки та її основні категорії

Музика як вид мистецтва і предмет виховання. Музичне мистецтво у розвитку емоційної, інтелектуальної та вольової сфер особистості.

Музична педагогіка як складова загальної педагогіки і як окрема галузь знань, яка має свій науковий простір, об'єкт і предмет дослідження.

Основні категорії музичної педагогіки: музичне навчання, музичне виховання, музичний розвиток, музична освіта. Особливості музичної педагогіки в її гуманістичній спрямованості, посиленні комунікативних основ, «діалогічності».

Найголовніші завдання сучасної музичної педагогіки в поглибленні інноваційної спрямованості музичної освіти, в пошуку моделей музичного виховання, адекватних сьогоденній культурі і цивілізації.

Література основна: 4,6,8,10,11

Література додаткова: 1,2,12,15,21,26

Тема 2. Методологічні основи музичної педагогіки

Загальне поняття методології. Три рівні методології: філософський, загальнонауковий і частково-науковий.

Наукові підходи в музичній педагогіці: системний, феноменологічний, синергетичний, герменевтичний.

Методологічні принципи музичної педагогіки: особистісний, діяльнісний, полісуб'єктний, культурологічний, етнопедагогічний, антропологічний.

Загальні методи наукового педагогічного дослідження в музичній педагогіці: теоретичні, емпіричні методи педагогічного дослідження математичні методи.

Література основна: 1,4,6,8,11

Література додаткова: 1,2,12,14,15

Тема 3. Зв'язок музичної педагогіки з іншими науками

Музична педагогіка і філософія. Естетичний потенціал мистецтва. Взаємозв'язок сучасної музичної педагогіки і філософії. Музикознавство та музична педагогіка. Психологія та музична педагогіка.

Література основна: 1,4,6,8,11

Література додаткова: 1,2,12,14,15

Тема 4. Сучасні тенденції розвитку музичної освіти.

Основні тенденції розвитку музичної освіти: інтеграція вітчизняної музичної освіти в європейський освітній простір; впровадження особистісно орієнтованого підходу; забезпечення інтересу до музичного виконавства, як найактивнішої форми співтворчості в мистецтві; реалізація розвивального потенціалу, індивідуального підходу; використання в змістовній структурі музичної освіти поліхудожніх та культурологічних компонентів; зорієнтованість у професійній діяльності на українські традиції; впровадження комп'ютерних технологій як одного із змістовних компонентів підготовки фахівців. Принципи гуманізації, фундаменталізації, гуманітаризації, національної спрямованості,

безперервність музичної освіти, відкритість системи музичного навчання.

Література основна: 1,4,6,8,11

Література додаткова: 1,2,12,14,15

Змістовий модуль II.

Історичні етапи розвитку світової і вітчизняної музичної педагогіки

Тема 1. Етапи розвитку західноєвропейської музичної педагогіки від зародження до VIII століття

Музично-естетичне виховання періоду античності: триєдність «мусичних мистецтв» (танець, поезія, музика) і розвиток людини. Музика в контексті естетико-педагогічної думки Давньої Греції.

Релігійні ідеали і середньовічна культура. Домінування церкви у всіх сферах культурного життя. Музичний символ середньовіччя – унісонний хоровий спів. Діяльність реформатора музичної освіти Середньовіччя Гвідо д'Ареццо.

Всебічно гармонійно розвинута і освічена людина як ідеал «універсального митця» у період Ренесансу. Розквіт мистецтв, поява нових жанрів (мотет, мадригал, балада, опера тощо). Діяльність співацьких шкіл при католицьких храмах (метризи), поява «консерваторій» як сирітських притулків для музично обдарованих дітей.

Ідеал ділової освіченої людини та роль естетичного виховання за доби Просвітництва. Естетичні погляди філософів-просвітителів (І.Кант, Г.Гегель, Ф.Шиллер).

Література основна: 5,6,8,10,11

Література додаткова: 3,11,12,21.

Тема 2. Системи музичного виховання XVIII-XIX ст.

Музика та мистецтво у педагогічних теоріях XVIII-XIX ст. Демократизація музичного виховання з появою цифрового нотопису. Цифрова система навчання музики, започаткована французьким вчителем музики і математики П.Галеном. Цифрова методика хорового співу Е.Шеве. Трактатування музики як суттєвого предмета «серйозної школи». Значення мистецтва у всебічному і гармонійному розвитку дітей.

Діяльність англійського педагога Дж. Кервена. Значення методу Тонік Соль-фа навчання музики як першої систематичної школи хорового співу.

Література основна: 5,6,8,10,11

Література додаткова: 3,11,12,21,

Тема 3. Становлення та розвиток музичної педагогіки в Україні

Періодизація розвитку педагогічної освіти в Україні згідно концепції О.Сухомлинської:

I період – **Київська Русь**. Освіта візантійсько-слов'янського характеру як відображення релігійно-міфологічної картини світу східних слов'ян. Доступність освіти. Церковний хоровий спів як основна форма музичного навчання.

II період – **Слов'янське Відродження**. Музичне навчання в церковно-приходських, латинських, протестантських школах. Острозька протестантська школа – осередок українського просвітництва. Братський рух та вивчення музики в братських школах.

III період – **Українське бароко**. Творчий характер музичної освіти в Києво-Могилянській академії. Партесний і кантовий спів як найпоширеніші форми студентської

творчості в Києво-Могилянській академії. «Грамматика музикійська» М. Дилецького. Музичне виховання в просвітницькій діяльності Г.Сковороди. Особливості музичного виховання в козацьких школах. Музичне виховання в Петербурзьких співацьких капелах. Найвідоміші вихованці з України школи Придворної капели: Д. Бортнянський, Г. Сковорода, Г. Головня, М. Березовський та ін.

IV період – **Народний етап**. Народна музика – головний чинник становлення композиторської школи та національної системи музичної освіти. Становлення вітчизняної фольклористики. Новаторська музично-педагогічна діяльність українських композиторів (І. Воробкевича, Ф. Колесси, М. Леонтовича, М. Лисенко, С. Людкевича, Я. Степового, К. Стеценка та ін.)

V період – **Становлення національної системи освіти**. Уроки слухання музики Б. Яворського. Музично-педагогічна діяльність В. та С. Шацьких. Музично-педагогічні пошуки Б. Асаф'єва, їх значення на становлення музичної освіти. Нове розуміння уроку музики: застосування високохудожніх творів, введення нових видів діяльності (слухання музики, рухи під музику, дитяча творчість).

VI період – **Музично-педагогічна думка в період радянської ідеології**. 20-30-ті роки ХХ ст. – спроба побудови національної школи на основі комуністичної ідеології; 30-50-ті роки – криза національної освіти. Праця Б. Теплова «Психологія музичних здібностей». Методика музичного виховання Н. Гродзенської. Педагогічна діяльність В. Сухомлинського. Програма «Музика» для загальноосвітньої школи Д. Кабалевського.

Сучасний етап розвитку педагогічної думки в Україні почався із набуттям Україною державної незалежності (1991 р.).

Пошук нових моделей музичного навчання, адекватних сучасному стану культури і цивілізації. Діяльність вітчизняних науковців, які створювали музичну педагогіку як похідну від загальної (Г. Падалка, Л. Коваль, О. Ростовський, О. Рудницька, О. Олексюк, В. Дряпіка, О. Щолокова та ін.).

Література основна: 2,5,6,8,10,11

Література додаткова: 9,21,22,23,26,29

Тема 4. Провідні методичні системи масової музичної освіти дітей у ХХ столітті

Педагогічна система музично-ритмічного виховання швейцарського педагога Е. Жак-Далькроза (1865-1950). Пластична імпровізація (індивідуальна і колективна) як провідний метод творчого розвитку учнів, створення рухових художніх образів під музику. Значення педагогічної системи Е. Жак-Далькроза для розвитку ідей інтеграції у галузі мистецької освіти.

Вальдорфська педагогіка як система художньо-естетичного виховання учнів, саморозвитку їхньої індивідуальності за умови партнерства з учителем. Німецький філософ Рудольф Штайнер (1861-1925) про чотири сфери цивілізації: пізнання, мистецтво, релігію і моральність. Евритмія як навчальний предмет – оригінальна інновація Р.Штайнера. Характерні риси методики музично-ритмічного виховання у Вальдорфських школах: перенесення акцентів із зовнішнього на внутрішнє, особистісно значуще, що сприяє розвитку душевно-духовних процесів у формуванні особистості.

Педагогічна концепція угорського композитора і педагога Золтана Кодая: спів, народна пісня, релятивна сольмізація, виховання ладового чуття. Народна музика як основа музичної культури нації та музичного виховання в школі. «Збірка пісень для школи» З.Кодая (1943 р.) – угорські народні пісні, на прикладі яких діти повинні засвоювати музичну мову. Гра як основна форма музичного розвитку дітей. Релятивна сольмізація у розвитку ладового відчуття, слуху, правильного інтонування.

Педагогічна система австро-німецького композитора і педагога Карла Орфа (1895-1982): музичний фольклор, синтез музики – руху – слова, музичний інструментарій, імпровізація. Елементарне дитяче музикування як основа розвитку дитячої музичної творчості. Інструментарій К. Орфа. Творче застосування "Шульверку" в музичному вихованні різних країн світу.

Болгарський метод "Столбіца" Бориса Трічкова (1881-1944): гама – зображення – метод. Метод "Столбіца" та його складові: спів на слух, ритмічне виховання способом відбивання ритму, самостійне сольфеджування, розширення меж "практики" слухового співу.

Значення провідних методичних систем масового музичного виховання дітей у ХХ ст. та їх широке практичне застосування у різних країнах світу.

Література основна: 5,6,8,10,11

Література додаткова: 3,8,9,12,30

Змістовий модуль 3. Теоретичні основи музичної освіти і навчання

Тема 1. Зміст музичного навчання та його складові

Структурний аналіз змісту музичної освіти: вивчення різних пластів музичної культури (фольклор, духовна музика, класика, сучасна музика); пізнання та розуміння інтонаційної, жанрово-стильової природи музики; вивчення основних засобів музичної виразності (мелодія, гармонія, динамічні відтінки, темп тощо); діяльнісне засвоєння музичного мистецтва через хорове, інструментальне виконавство, композицію та імпровізацію, пластичне інтонування та музичний рух.

Складові музичного навчання (Е. Абдуллін): досвід емоційно-морального сприйняття музики; музичні знання; музичні уміння та навички. Зміст сучасної музичної освіти як виховання педагогічної системи музичних знань, навичок та умінь в єдності з досвідом музично-творчої діяльності.

Музичні знання як основа цілеспрямованої дії, способи музично-пізнавальної діяльності учня, розвиток самостійного мислення та оцінки. Музичні вміння як можливість успішного усвідомлення дій на основі набутих знань. Автоматизована частина дій (навички). Музичні вміння як загальні (стосовно всіх видів музичної діяльності) і як спеціальні (характерні для конкретного виду музичної діяльності). Роль знань у формуванні музичної культури особистості. Музична грамота як сукупність знань про особливості музичного мистецтва, засоби музичної виразності, зміст і побудову музичних творів; про творчість композиторів і виконавців, нотний запис і музичну термінологію тощо.

Література основна: 1,3,4,6,9,10,11

Література додаткова: 1,2,12,14,15,18

Тема 2. Дидактичні принципи цілісного музично-педагогічного процесу.

Принципи навчання (від лат. Principium – початок, основа) як вихідні положення, які визначаються цілями та завданнями навчання і визначають форми і методи навчання.

Сучасні дидактичні принципи музичного навчання: систематичного та послідовного навчання; принцип цілісності знань; доступності навчання; наочності навчання; індивідуального підходу; активності; єдності виховання, освіти і розвитку; зв'язку з життям. Взаємозалежність та взаємозумовленість дидактичних принципів музичного навчання, які утворюють систему вихідних дидактичних вимог, що забезпечують необхідну ефективність навчання.

Література основна: 1,4,6,8,10,11

Література додаткова: 1,2,5,14,15,18,21

Тема 3. Методи та прийоми музичного навчання та виховання школярів

Метод як наукова категорія – спосіб досягнення мети, певним чином упорядкована діяльність. Класифікація педагогічних методів у музичній педагогіці. Взаємозв'язок педагогічних методів. Варіативність прийомів, що стимулюють інтерес дітей до музичної діяльності. Етапи роботи над музичним твором. Необхідність застосування методів стимулювання музичної діяльності. Диференційність застосування і творчий підхід вчителя у виборі та реалізації методів музичного навчання та виховання. Характеристика прийомів музичного виховання залежно від видів музичної діяльності, типів навчальних завдань, віку, етапів роботи.

Гра та її виховне значення. Методика ігрового моделювання. Застосування музично-дидактичних ігор і посібників для розвитку музичних можливостей, заглиблення засобів музичної виразності у різних видах музичної діяльності. Гра як основа дитячої творчості.

Література основна: 1,4,6,8,10,11

Література додаткова: 1,2,5,14,15,18,21

Тема 4. Форми організації музично-педагогічного процесу

Музично-педагогічний процес, його основні принципи, відображені в різних формах уроків навчання музики, специфіка музики. Форми організації музично-педагогічного процесу. Залежність музичного розвитку від форм організації музичної діяльності.

Урок – основна форма організації цілісного педагогічного процесу в школі. Відмінності уроку музики від уроку мистецтва. Музичні заняття у початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах. Планування музично-педагогічного процесу. Врахування у роботі вчителя психологічних особливостей дітей, їх музичного розвитку, рівня підготовки. Особлива емоційна атмосфера уроку. Використання спеціального обладнання. Комплексний підхід, підпорядковування всіх елементів уроку його темі. Забезпечення єдиного напрямку всіх видів музичної діяльності. Реалізація дидактичних завдань: освітніх, виховних, розвиваючих. Творча спрямованість діяльності вчителя.

Психологічна, технічна, інтелектуальна, професійна й емоційна підготовка вчителя до уроку мистецтва, музичних занять. Акторське мистецтво вчителя. Органічне "проживання" педагогом художнього образу. Вміння бути виразним.

Структура музичних уроків, музичних занять, дидактичні цілі що зумовлює різні типи уроків, музичних занять.: урок інформування нових знань, закріплення знань, урок закріплення вмінь і навичок, узагальнені і комбіновані уроки.

Моделювання музичного заняття: урок-передача, урок-салон, урок-прес-конференція, урок-дослідження, урок-кросворд. Будова уроків співтворчості.

Оцінка праці. Іспит – одна із важливих вимог успішності занять. Домашнє завдання на уроках музичного мистецтва, музичних заняттях. Реалізація принципу цілісності уроку при використанні різноманітних форм і видів діяльності.

Додаткові форми організації музично-педагогічного процесу школярів. Позакласна і позашкільна форма музичного виховання. Характеристика, мета, організація, зміст позакласних музичних занять.

Співвідношення колективної, групової та індивідуальної діяльності на різних етапах навчання. Активно-емоційні та пасивно-споглядальні форми роботи.

Література основна: 3,6,8,9,10,11

Література додаткова: 1,2,12,14,15,17

Змістовий модуль 4. Музично-педагогічна діяльність учителя музичного мистецтва

Тема 1. Планування і педагогічна оцінка результатів музичного навчання і виховання школярів.

Планування роботи вчителя музичного мистецтва як важлива умова цілеспрямованої організації уроків музичного мистецтва, уроків гри на інструменті, вокалу. Планування позакласних занять та різноманітних заходів (свят, дискотек, олімпіад, музично-просвітницьких заходів, діяльність гуртків).

Педагогічна оцінка як важливий засіб музичного навчання і виховання школярів. Головне призначення оцінки – викликати у дітей прагнення пізнати музику, стимулювати зацікавлене ставлення до музичних занять, тактовно вказати на недоліки у музичній діяльності.

Основні функції перевірки і оцінки навчальних досягнень учнів: освітня, виховна, розвивальна, стимулюючо-мотиваційна, управлінська. Проблема складності оцінювання результатів музичного виховання. Принципова відмінність між оцінкою колективних форм занять музикою та оцінкою індивідуальних особливостей кожного учня окремо. Оцінювання дітей за кінцевим результатом засвоєння теми чверті, півріччя. Види контролю: поточний, підсумковий, колективний.

Критерії оцінки розвитку музичної культури дітей, їх музичних здібностей, виконавської діяльності, музичного сприймання: інтерес до музики і безпосередній відгук на неї; висловлювання дітей про прослуханий музичний твір; уміння користуватись набутими знаннями і виконавськими навичками; грамотність співу тощо. Чотири рівні оцінювання: початковий, середній, достатній, високий (програма «Музика» Р. Марченко, О. Ростовський, Л. Хлебнікова).

Специфіка оцінювання навчальних досягнень учнів дитячих музичних шкіл. Сучасна програма підготовки у музичних школах, її основні завдання: загально естетичний розвиток дітей та професійна підготовка виконавців початкової ланки. Диференційований підхід до роботи з учнями та різний підхід до оцінки. Поняття «індивідуальна оцінка». Специфіка конкретної оцінки музиканта-виконавця.

Література основна: 3,4,6,9,10,11

Література додаткова: 1,2,12,14,15,17,21

Тема 2. Професійна діяльність учителя музичного мистецтва

Професійна діяльність учителя музичного мистецтва як поєднання педагогічної, виконавської, дослідницької та інших видів діяльності, які синтезовані у загально-професійних та спеціальних музичних здібностях, знаннях та вміннях.

Види професійної діяльності учителя музичного мистецтва:

Конструктивна діяльність як проектування художньо-творчого та художньо-педагогічного процесу (підготовка репертуару; аналіз та інтерпретація музичних творів; ефективне застосування та поєднання різних методів навчання; особистісна адаптація обраної вчителем навчальної програми; планування можливих уроків музики, позакласних форм і видів музичних занять).

Комунікативно-організаторська діяльність як формування професійно значущих якостей викладача, пов'язаних з його здатністю до самоорганізації, саморегуляції дій. Світогляд, ідеали, смаки, ціннісні орієнтації вчителя музичного мистецтва як регулятори його організаторської діяльності. Комунікативна діяльність учителя музики як вміння встановлювати взаємовідносини з колективом; співпрацювати з дітьми, батьками, колегами;

здатність до емпатії, до розуміння сенсу художньо-творчої та художньо-педагогічної діяльності.

Дослідницька діяльність учителя музичного мистецтва як сформованість його дослідницької культури, готовність вивчати віддалені результати дослідницьких проєктів; потреба в здійсненні педагогічного експерименту; створення власних дослідницьких проєктів шляхом застосування нових методичних прийомів та систем; підвищення його професійного рівня, творчого потенціалу і розвитку особистості в цілому.

Музично-виконавська діяльність учителя музичного мистецтва як розвиток художницьких можливостей особистості; прагнення захопити дітей музикою на основі власного музикування; залучення учнів у спільну виконавську діяльність; пробудження творчих здібностей дітей, їх уяви, асоціативного мислення тощо.

Гуманістична спрямованість діяльності вчителя музичного мистецтва як ставлення до дитини як до найвищої цінності, визнання її права на свободу і щастя, вільний розвиток здібностей. Гуманістичне мислення як узагальнена система поглядів сучасного вчителя.

Література основна: 2,5,6,8,10,11

Література додаткова: 1,2,10,12,16,17,18

Тема 3. Професійна компетентність учителя музичного мистецтва

Категорія “компетентність”. Компетентнісний підхід – зміст освіти має ґрунтуватися на критеріях результативності (виражається у термінах компетентностей). Принципи впровадження компетентнісного підходу: діагностичності (орієнтація на досягнення діагностованого результату); комплексності; міждисциплінарності, урахування як освітніх, так і зовнішніх факторів і впливів середовища; багатофункціональності (здатність до вирішення сукупності завдань). Професійна компетентність учителя музичного мистецтва, викладача вокалу як система загальних та фахових компетентностей. Загальні компетентності: світоглядна, громадянська, комунікативна, інформатична, методологічна, самоосвітня. Фахові компетентності: управлінська, художньо-естетична, психолого-педагогічна, методична, музично-теоретична, інструментально-педагогічна, вокально-педагогічна, диригентсько-хорова.

Функції учителя музичного мистецтва, викладача вокалу: навчальна, розвивальна, виховна, художньо-творча, науково-методична.

Література основна: 2,5,6,8,10,11

Література додаткова: 1,2,10,12,16,17,18

Змістовий модуль 1. Музична педагогіка як галузь гуманітарного знання

Семінарське заняття № 1 (2 год.)

Тема 1. 1. Сутність музичної педагогіки та її основні категорії.

1. Розкрийте сутність музичної педагогіки як галузі педагогічних наук.
2. Визначте об’єкт, предмет музичної педагогіки.
3. Охарактеризуйте категорії музичної педагогіки.

В умовах дистанційного навчання проведення семінарського заняття передбачає використання формату відеоконференції.

Література до теми 1.

Практичне заняття № 1(2 год.)

Тема 1. 3. Зв'язок музичної педагогіки з іншими науками

1. Розкрийте зв'язок музичної педагогіки з філософією, проілюструйте на конкретному прикладі.
2. Висвітліть зв'язок музичної педагогіки з психологією, проілюструйте на конкретному прикладі.
3. Проаналізуйте зв'язок музичної педагогіки з мистецтвознавством, проілюструйте на конкретному прикладі.
4. Охарактеризуйте зв'язок музичної педагогіки з іншими науками, проілюструйте на конкретному прикладі.

Література до теми 3.

Лабораторне заняття № 1 (2 год.)

Тема 4. Сучасні тенденції розвитку музичної освіти.

1. Обґрунтуйте пріоритетні тенденції розвитку сучасної музичної освіти.
2. Проаналізуйте тенденції гуманізації, фундаменталізації, гуманітаризації у музичній освіті.
3. Визначте сутність тенденцій національної спрямованості, безперервності музичної освіти, відкритості системи музичного навчання.

Література до теми 4.

Змістовий модуль 2. Історичні етапи розвитку світової і вітчизняної музичної педагогіки

Семінарське заняття № 2 (2 год.)

Тема 2. Системи музичного виховання VIII-XIX ст.

1. Розкрийте особливості античної системи музичного навчання та виховання.
2. Проаналізуйте погляди античних філософів (Сократ, Платон, Арістотель) про морально-естетичну природу мистецтва.
3. Окресліть специфіку релігійно-музичного виховання в епоху Середньовіччя.
4. Розкрийте значення реформи Гвідо д'Ареццо для подальшого розвитку професійної музичної освіти.
5. Обґрунтуйте важливість гуманістичних ідеалів доби Відродження у формуванні всебічно розвинутої людини.
6. Порівняйте систему організації західноєвропейської музичної освіти за доби Середньовіччя, Відродження та Просвітництва.
7. Розкрийте специфіку розвитку музичного мистецтва у XIX ст.
8. Визначте основні напрями розвитку музичної педагогіки у XIX ст.
9. Охарактеризуйте цифрову систему навчання музики за П.Галеном, Еме Парі, Емілія Шеве.
10. Розкрийте значення методу Тонік Соль-фа навчання музики Сари Глоувер та Джона Кьорвена як першої систематичної школи хорового співу.
11. Проаналізуйте основні проблеми розвитку теорії і практики музичної освіти у XIX ст.

В умовах дистанційного навчання проведення семінарського заняття передбачає використання формату відеоконференції.

Література до теми 1, 2

Семінарське заняття № 3 (2 год.)

Тема 3 Становлення та розвиток музичної освіти в Україні

1. Висвітліть особливості розвитку музичної освіти за часів Київської Русі.
2. Проаналізуйте розвиток музичної освіти в період Слов'янського відродження.
3. Визначте концептуальну спрямованість музичної освіти Києво-Могилянської академії.
4. Розкрийте практичне значення "Граматики мусикійської" М. Дилецького.
5. Новаторська музично-педагогічна діяльність українських композиторів XIX -XX ст.
6. Проаналізуйте музично-педагогічну діяльність Б. Яворського, Асаф'єва, В. Шацької та С. Шацьких та ін. на початку XX ст.
7. Система музичної освіти у 2-й половині XX ст.
8. Методика музичного виховання Д. Кабалевського.
9. Розвиток національної педагогіки 90-2010-х років (Незалежна Україна).

В умовах дистанційного навчання проведення семінарського заняття передбачає використання формату відеоконференції.

Література до теми 3

Практичне заняття № 2 (2 год.)

Тема 1. Провідні методичні системи масової музичної освіти дітей у XX ст.

1. Розкрийте сутність педагогічної системи музично-ритмічного виховання Е. Жак -Далькроза.
2. Проаналізуйте характерні особливості Вальдорфської педагогіки.
3. Визначте спільні та відмінні риси методичних систем К. Орфа, З. Кодая та Б.Трічкова.

Література до теми 1.

Змістовий модуль 3. Теоретичні основи музичної освіти і навчання

Семінарське заняття №4 (2 год.).

Тема 1. Зміст музичного навчання та його складові.

1. Проаналізуйте зміст музичного навчання та його складові.
2. Розкрийте міжпредметні зв'язки у процесі навчання музики.
3. Охарактеризуйте музичні здібності дітей та їх розвиток.

В умовах дистанційного навчання проведення семінарського заняття передбачає використання формату відеоконференції.

Література до теми 1.

Семінарське заняття № 5 (2год.)

Тема 2. Дидактичні принципи цілісного музично-педагогічного процесу

1. Визначте сучасні дидактичні принципи музичного навчання.
2. Проаналізуйте погляди видатних музикантів-педагогів щодо принципів музичної освіти
3. Покажіть на прикладі вивчення пісні застосування принципу зв'язку навчання з життям.

В умовах дистанційного навчання проведення семінарського заняття передбачає використання формату відеоконференції.

Література до теми 2.

Лабораторне заняття № 2 (2год.)

Тема 3. Методи та прийоми музичного навчання та виховання школярів

1. Розкрийте сутність словесних і наочних методів музичного навчання та змодельуйте їх використання на прикладі вивчення пісні.
2. Розкрийте сутність практичних методів музичного навчання.
3. Розкрийте сутність методів стимулювання музичної діяльності та продемонструвати його практично.

4. Розкрийте сутність проблемно-пошукового методу навчання, навести приклад проблемно-пошукової ситуації на уроці вокалу у ДМШ.
5. Проаналізуйте на вибір один із методів музичного навчання та змоделювати приклад його використання на уроці вокалу.
6. *Література до теми 3.*

7. Практичне заняття №3

8. Тема 4. Форми організації музично-педагогічного процесу у школі

9. Проаналізуйте форми організації музичної освіти школярів.
10. Урок музичного мистецтва як цілісна форма.
11. Охарактеризуйте форми організації позакласних музичних занять.
12. Розкрийте специфіку форм організації музичних занять в системі спеціалізованої позашкільної освіти у порівнянні з особливостями проведення уроків музичного мистецтва у школі.
13. *Література до теми 4.*

14. Змістовий модуль 4. Музично-педагогічна діяльність

15. учителя музичного мистецтва

16. Практичне заняття № 4 (2 год.)

17. Тема 1. Планування і педагогічна оцінка результатів музичного виховання школярів

18. Розкрийте значення педагогічної оцінки як важливого засобу музичного навчання і виховання школярів.
19. Проаналізуйте основні функції перевірки і оцінки навчальних досягнень учнів: освітня, виховна, розвивальна, стимулювально-мотиваційна, управлінська.
20. Визначте основні проблеми складності оцінювання результатів музичного виховання.
21. Висвітліть специфіку оцінювання навчальних досягнень учнів дитячих музичних шкіл.
22. *Література до теми 1.*

23. Лабораторне заняття № 3 (2 год.)

24. Тема 2. Професійна діяльність учителя музичного мистецтва

25. Розкрийте специфіку професійної діяльності вчителя музичного мистецтва.
26. Наведіть приклади конструктивної діяльності вчителя музичного мистецтва
27. Змоделюйте педагогічну ситуацію, типову для комунікативно-організаторської діяльності вчителя музики.
28. Поясніть на прикладі, у чому полягає специфіка музично-виконавської діяльності учителя музики.
29. Обґрунтуйте необхідність дослідницької діяльності учителя музики.
30. Схематично зобразіть та коротко схарактеризуйте види професійної діяльності вчителя музичного мистецтва.
31. *Література до теми 2.*

32. Практичне заняття № 5 (2 год.)

33. Тема 3. Професійна компетентність учителя музичного мистецтва

1. Охарактеризуйте групи загальних і фахових компетентностей учителя музичного мистецтва.

2. Проаналізуйте функції учителя музичного мистецтва/викладача вокалу.
3. Охарактеризуйте вокально-педагогічну компетентність учителя музичного мистецтва.

Література до теми 3.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Види діяльності студента	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4		
	Макс.кільк.балів за одиницю	Кількість одиниць	Максимальні кількості балів	Кількість одиниць	Максимальна кількості балів	Кількість одиниць	Максимальні кількості балів	Кількість одиниць	Максимальні кількості балів
Відвідування лекцій	1	4	4	4	4	4	4	3	3
Відвідування семінарських занять	1	1	1	2	2	2	2	-	-
Відвідування практичних занять	1	1	1	1	1	1	1	2	2
Відвідування лабораторних занять	1	1	1	-	-	1	1	1	1
Робота на семінарському занятті	10	1	10	2	20	2	20	-	-
Робота на практичному занятті	10	1	10	1	10	1	10	2	20
Робота на лабораторному занятті	10	1	10	-	-	1	10	1	10
Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20	3	15	4	20	3	15
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом	64	-	82	-	77	-	93	-	76
Максимальна кількість балів: 328									
Розрахунок коефіцієнта: 5,4									

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин	Література	Академічний контроль	Бали
Модуль I. Музична педагогіка як галузь гуманітарного знання					
Тема 1.	1.Визначити завдання, зміст, організацію, форми і методи музичного навчання і виховання. 2. Охарактеризувати основні категорії музичної педагогіки: музичне навчання, музичне виховання, музичний розвиток, музична освіта.	4 год.	Див. літературу до теми	Контроль під час семінарських занять, підготовка повідомлень.	5
Тема 2.	1. Проаналізувати наукові підходи, що становлять методологічну основу музичної педагогіки. 2. Визначити методологічні принципи музичної педагогіки.	4 год.	Див. літературу до теми	Контроль на семінарському занятті, підготовка повідомлень.	5

Тема 3.	1.Обґрунтувати зв'язок музичної педагогіки з іншими науками (філософія, психологія, естетика, мистецтвознавство). 2. Визначити особливості музичної педагогіки в її гуманістичній спрямованості.	4год.	Див. літературу до теми	Контроль на семінарському занятті, підготовка повідомлень.	5
Тема 4.	1. Визначити значимість впровадження особистісно орієнтованого та індивідуального підходів. 2. Проаналізувати принципи гуманізації, фундаменталізації, гуманітаризації. 3. Визначити сутність принципів національної спрямованості, безперервність музичної освіти, відкритість системи музичного навчання.	4год.	Див. літературу до теми	Контроль на семінарському занятті, підготовка повідомлень.	5
Модуль II. Історичні етапи розвитку світової та вітчизняної музичної педагогіки					
Тема 1.	1.Розкрити основні тенденції розвитку західноєвропейського музичного виховання у ХХ ст. 2.Проаналізувати основні положення методичних систем ХІХ ст. 3.Навести приклади використання методу імпровізації на уроках музики за системою одного з зарубіжних музикантів-педагогів	4 год.	Див. літературу до теми	Контроль під час семінарських занять, підготовка повідомлень.	5
Тема 2.	1.Проаналізувати думки видатних педагогів ХХ ст.(Б. Асаф'єв, Н. Гродзенська, В. та С. Шацькі, Д. Кабалевський) щодо основних принципів навчання музики в школі. 2.Розкрити важливість застосування принципів індивідуального підходу та активності в музичній педагогіці	4 год.	Див. літературу до теми	Підготовка повідомлень. Контроль на семінарському занятті.	5
Тема 3.	1.Визначити концептуальну спрямованість музичної освіти Києво-Могилянської академії. 2.Розкрити практичне значення «Граматики мусикійської» М. Дилецького. 3.Проаналізувати музично-педагогічну діяльність Д. Кабалевського.	4 год.	Див. літературу до теми	Контроль під час семінарських занять, підготовка повідомлень.	5
Змістовий модуль 3. Теоретичні основи музичної освіти і навчання					
Тема 1.	1.Здійснити структурний аналіз змісту музичної освіти: вивчення різних пластів музичної культури. 2. Визначити складові музичного навчання(за Е. Абдулліним).	4год.	Див. літературу до теми	Контроль під час семінарських занять, підготовка повідомлень.	5
Тема 2.	1. Розкрити сутність принципів систематичного та послідовного навчання; принцип цілісності знань; принцип доступності навчання.	4год.	Див. літературу до теми	Контроль під час семінарських занять, підготовка повідомлень.	5
Тема 3.	2. Здійснити порівняльну характеристику принципу наочності навчання; принципу індивідуального підходу; принципу активності; принципу єдності виховання,	4 год.	Див. літературу до теми	Контроль під час семінарських занять, підготовка повідомлень.	5

	освіти і розвитку; принципу зв'язку з життям.				
Тема 4.	1.Визначити форми організації навчально-виховного музично-педагогічного процесу. 2.Охарактеризувати структуру музичних уроків, методи їх проведення. 3.Обґрунтувати основні етапи підготовки вчителя до уроку музичного мистецтва.	2 год.	Див. літературу до теми	Контроль під час семінарських занять, підготовка повідомлень.	5
Змістовий модуль 4. Музично-педагогічна діяльність учителя музичного мистецтва					
Тема 1.	1.Педагогічна оцінка як важливий засіб музичного навчання і виховання школярів. 2.Основні функції перевірки і оцінки навчальних досягнень учнів: освітня, виховна, розвивальна, стимулювально-мотиваційна, управлінська. 3. Розкрити специфіка оцінювання навчальних досягнень учнів дитячих музичних шкіл.	5 год.	Див. літературу до теми	Контроль під час семінарських занять, підготовка повідомлень.	5
Тема 2.	1.Охарактеризувати музично=виконавську діяльність учителя музичного мистецтва. 2.Проаналізувати конструктивну діяльність учителя музичного мистецтва.	4 год.	Див. літературу до теми	Контроль під час семінарських занять, підготовка повідомлень.	5
Тема 3.	1.Проаналізувати вокально-педагогічну компетентність учителя музичного мистецтва. 2.Охарактеризувати методичну компетентність учителя музичного мистецтва.	5 год.	Див. літературу до теми	Контроль під час семінарських занять, підготовка повідомлень.	5

Знання студентів оцінюється з самостійної роботи за наступними критеріями

Максимальна кількість балів	Критерії оцінювання
5	Студент засвоїв теоретичний матеріал, який винесений на самостійну роботу; застосування для оформлення результатів самостійної роботи не тільки рекомендованої, а й додаткової літератури та творчого підходу; чітке володіння понятійним апаратом, методами та методиками музичної педагогіки; демонструє вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв'язання педагогічних ситуацій. Оформлення результатів самостійної роботи повинно бути логічним та послідовним.
4	Студент засвоїв теоретичний матеріал з відповідної теми який винесений на самостійну роботу, та наявне вміння орієнтуватися в ньому, усвідомлене застосування знань для розв'язання практичних завдань з музичної педагогіки; за умови виконання всіх вимог, які передбачено для оцінки "відмінно", при наявності незначних помилок або не зовсім повних висновків за одержаними результатами. Оформлення виконаного завдання з самостійної роботи має бути послідовним.
3	Студент не повністю засвоїв тему для самостійного опрацювання не досконало володіє основними поняттями та положеннями навчальної дисципліни, невпевнено орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, непереконливо відповідає, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність знань;
2	Студент не опанував навчальний матеріал з відповідної теми для самостійного опрацювання, не знає основних понять і термінів наукової дисципліни, не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль здійснюється як підсумок роботи студента протягом вивчення модуля за результатами засвоєння теоретичного та практичного матеріалу з дисципліни та виконання студентом інших видів навчальної роботи, передбаченої змістом модуля, а саме –

письмової контрольної роботи.

Критерії оцінювання модульного контролю

21-25 балів - студент глибоко і обґрунтовано розкриває зміст всіх питань модульної контрольної роботи, точно і повно дає визначення термінів і понять, логічно аналізує та оцінює різноманітні явища у галузі мистецтвознавства і музичної педагогіки та їх взаємозв'язки. Виявляє самостійне, творче ставлення до педагогічних ідей, концептуальних положень, підходів та принципів, переконливо аргументує власну позицію. Студент виявляє сформовану здатність до пошуку та використання додаткових джерел і матеріалів; визначення малодосліджених аспектів у професійній галузі, які є актуальними для розвитку педагогічної науки і мистецтвознавства; самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку.

16-20 балів - студент обґрунтовує провідні теоретичні положення, класифікує педагогічні ідеї, проявляє власне ставлення до них. Виявляє здатність логічного викладу основних знань та використання засвоєних знань у процесі написання модульної контрольної роботи. Аргументує наведені твердження та висновки, застосовуючи засвоєний теоретичний матеріал. Студент виявляє здатність до пошуку та використання додаткових джерел і матеріалів; визначення малодосліджених аспектів у професійній галузі, які є актуальними для розвитку педагогічної науки і мистецтвознавства; часткового розуміння методології наукових досліджень.

11-15 балів - студент частково відтворює зміст програмного матеріалу. Фрагментарно висвітлює теоретичні положення, класифікації, концептуальні ідеї, визначає сутність окремих термінів та понять. Нелогічно будує свою відповідь та недостатньо її обґрунтовує. Виявляє поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою, як результат – недостатньо глибоке засвоєння навчального матеріалу та недостатньо розкриті питання модульної контрольної роботи.

0-10 балів - Відповіді студента мають репродуктивний характер. Студент неефективно використовує знання у процесі написання модульної роботи; поверхово викладає програмний матеріал, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Нелогічно будує свою відповідь та недостатньо її обґрунтовує. Студент використовує додаткові джерела і матеріали, запропоновані викладачем; слабо розуміє методологію досліджень, має нечіткі уявлення про категоріальний апарат. Пізнавальна діяльність студента характеризується репродуктивним рівнем, неспроможністю самостійного пошуку.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль з дисципліни проводиться відповідно до навчального плану у вигляді екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни. Форма проведення семестрового контролю - письмова робота.

Критерії оцінювання семестрового контролю

Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
36 – 40 балів	Вільне володіння знаннями щодо сутності, змісту, принципів та функцій музичної педагогіки, сучасних наукових концепцій, понять, методик та методів, на основі яких відбувається процес музично-естетичного виховання, навчання, освіти і розвитку учнів різних вікових категорій; демонстрація досконалого засвоєння програмного матеріалу з дисципліни; чітке визначення закономірностей процесу музичного розвитку та вміння практично і творчо застосовувати теоретичні, методичні і практичні методи, засоби і форми під час семінарських і лабораторних занять та у процесі професійної діяльності; демонстрація здатності до здійснення критичного аналізу наукової та музично-методичної літератури; планування музичних занять відповідно організаційно-методичних особливостей навчального процесу; вміння добирати музично-дидактичний матеріал згідно навчально-виховних завдань уроку; здатність до створення різних моделей уроків; здатність до впровадження основних методів та прийомів музичного навчання у різноманітних видах музичної діяльності; здатність виконувати навчально-дослідні завдання на основі аналітико-синтетичної мисленнєвої діяльності; здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку; виявляти готовність підвищувати рівень власної фахової компетентності засобами самоосвіти, самоорганізації, рефлексії і самовдосконалення.
31 – 35 балів	Досконале володіння знаннями щодо сутності, змісту, принципів та функцій музичної педагогіки; теорії і методики музично-естетичного виховання, вільне володіння методикою загальної музичної освіти, методами навчання музики та музичного виховання; виявляти здатність до самостійного пошуку та аналізу музичного матеріалу в мережі Інтернет, репертуарних збірках, навчально-методичних посібниках; вміння планувати музичні заняття на основі знань організаційно-методичних особливостей навчального процесу; моделювати урок музики як урок мистецтва; добирати музично-дидактичний матеріал згідно навчально-виховних завдань уроку; застосовувати на практиці організаційні форми навчання музики.
25 – 30 балів	Володіння знаннями щодо змісту, мети, завдань, принципів та засобів організації музичної освіти; видів музичної діяльності; усвідомлювати специфіку уроку музичного мистецтва як навчального предмета; визначати сутність організаційних форм музичної освіти та види музично-педагогічної діяльності вчителя музичного мистецтва; вміти планувати музичні заняття на основі знань організаційно-методичних особливостей навчального процесу; здійснювати добір музично-дидактичного матеріалу згідно навчально-виховних завдань уроку; орієнтуватися та застосовувати організаційні форми навчання музики у професійній діяльності.
19 – 24 балів	Посередній рівень знань щодо сутності, змісту, принципів та функцій музичної педагогіки, але не цілісне уявлення щодо теорії і методики музично-естетичного виховання; не досить повне володіння методикою загальної музичної освіти, методами навчання музики та музичного виховання; здатність до самостійного пошуку, але неспроможність до аналізу музичного матеріалу в мережі Інтернет, репертуарних збірках, навчально-методичних посібниках. Посередній рівень знань щодо організаційно-методичних особливостей навчального процесу та планування музичних занять; добір музично-дидактичного матеріалу згідно навчально-виховних завдань уроку проводиться із певними недоліками; здатність застосовувати організаційні форми навчання музики на достатньому рівні для подальшого навчання або професійної діяльності.

<p>13 – 18 балів</p>	<p>Мінімальний рівень засвоєння програмного матеріалу з дисципліни та невисокий показник знань щодо сутності, змісту, принципів та функцій музичної педагогіки, сучасних методик та методів та закономірностей процесу музичного розвитку; не вміння практично застосовувати здобуті знання та вміння на практиці та під час семінарських і лабораторних занять; неспроможність здійснювати критичний аналіз наукової та музично-методичної літератури; невисокий рівень сформованості навичок щодо до планування музичних занять та орієнтації щодо специфіки добору музично-дидактичного матеріалу згідно навчально-виховних завдань уроку; здатність до впровадження основних методів та прийомів музичного навчання у різноманітних видах музичної діяльності, але не повне усвідомлення доцільності їх застосування.</p>
<p>7 – 12 балів</p>	<p>Незадовільний рівень знань програмного матеріалу з дисципліни, невірна орієнтація щодо сутності, змісту, принципів та функцій музичної педагогіки; необізнаність з теорією і методикою музично-естетичного виховання, методикою загальної музичної освіти, методами навчання музики та музичного виховання; неспроможність до самостійного пошуку, невміння опрацювати та аналізувати музичний матеріал з мережі Інтернет, репертуарних збірників, навчально-методичних посібників; демонстрація нездатності правильно добирати музично-дидактичний матеріал згідно навчально-виховних завдань уроку та доцільно застосовувати організаційні форми навчання музики.</p>
<p>1 – 6 балів</p>	<p>Низький рівень знань програмного матеріалу з дисципліни, відсутність знань щодо сутності, змісту, принципів та функцій музичної педагогіки; необізнаність з теорією і методикою музично-естетичного виховання, методикою загальної музичної освіти, методами навчання музики та музичного виховання; демонстрація незацікавленості і пасивної участі під час лекційних, семінарських та лабораторних занять; нездатність до самостійного пошуку, опрацювання та аналізу музичного матеріалу з мережі Інтернет, репертуарних збірників, навчально-методичних посібників; неспроможність планування музичних занять, невміння правильно добирати музично-дидактичний матеріал згідно навчально-виховних завдань уроку та застосовувати організаційні форми навчання музики, що вимагає повторного вивчення дисципліни.</p>

6.5. Орієнтовний перелік запитань для семестрового контролю

1. Сутність музичної педагогіки та її основні категорії.
2. Методологічні основи музичної педагогіки.
3. Методологічні принципи музичної педагогіки.
4. Загальні методи наукового педагогічного дослідження в музичній педагогіці.
5. Зв'язок музичної педагогіки з іншими науками.
6. Сучасні тенденції розвитку музичної освіти.
7. Етапи розвитку західноєвропейської музичної педагогіки від зародження до кінця XIX століття.
8. Найвідоміші системи виховання XVIII-XX ст.
9. Становлення та розвиток музичної педагогіки в Україні.
10. Зміст музичного навчання та його складові.
11. Провідні методичні системи масової музичної освіти дітей у XX ст.
12. Музичні здібності дітей та їх розвиток.
13. Сучасні принципи музичного навчання.
14. Методи та прийоми музичного навчання та виховання.

15. Форми організації цілісного музично-педагогічного процесу.
16. Музична діяльність дітей.
17. Особливості проведення уроків музичного мистецтва в загальноосвітній школі.
18. Методика викладання музики на різних вікових етапах.
19. Інтеграція мистецтва як основа змісту предметів художньо-естетичного циклу.
20. Планування та педагогічна оцінка результатів музичного навчання і виховання.
21. Професійна діяльність учителя музичного мистецтва.
22. Особистість учителя музики та його пріоритетні професійні якості.
23. Професійна компетентність як освітній результат підготовки учителя музики.
24. Діагностика мистецької компетентності майбутнього вчителя музики.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками.
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімальний можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1 – 34 балів	Незадовільний з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів, то семестрові оцінки визначаються в установленому порядку в межах стобальної шкали, а підсумкова – як середня зважена оцінка.

Форми проміжного контролю визначаються кафедрою самостійно і чітко прописуються в робочій навчальній програмі.

Кількість балів, яку студент набрав під час вивчення дисципліни, оголошується на останньому практичному (семінарському, лабораторному) занятті.

Результати проміжного та підсумкового контролю знань зазначаються у відомості обліку успішності, а загальна підсумкова оцінка – в індивідуальному навчальному плані студента (ІНПС).

Семестровий контроль в Університеті здійснюється у формі, передбаченій навчальним планом.

V. Навчально-методична карта дисципліни «Музична педагогіка»

Разом: 150 год.; лекції - 30 год., семінарські заняття – 10 год., практичні заняття – 10 год., лабораторні заняття – 6 год.
самостійна робота - 60 год., підсумковий контроль – 8 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Модулі	Змістовий модуль I.				Змістовий модуль II.			
Назва модуля	Музична педагогіка як галузь гуманітарного знання				Історичні етапи розвитку західноєвропейської музичної педагогіки			
Кількість балів за модуль	82 бали				77 балів			
Заняття	1	2	3	4	1	2	3	
Теми лекцій (8 балів)	Сутність музичної педагогіки та її основні категорії (1 б.)	Методологічні основи музичної педагогіки (1 б.)	Зв'язок музичної педагогіки з іншими науками (1б)	Сучасні тенденції розвитку музичної освіти (1 б.)	Етапи розвитку західно-європейської музичної педагогіки від зародження до XIX ст.(1б.)	Найвідоміші системи виховання VIII-XIX ст.(1б.)	Становлення та розвиток музичної педагогіки в Україні (1 б.)	Провідні методичні системи масової музичної освіти дітей у XX ст. (1 б.)
Теми семінарських занять (33 бали)	Сутність музичної педагогіки та її категорії (1+10 б.)					Системи музичного виховання VIII-XIX ст.(1+10б.)	Становлення музичної педагогіки в Україні (1+10 б.)	
Теми практичних занять (22 бали)		Методологічні основи музичної педагогіки (1 +10б.)						Провідні методичні системи масової музичної освіти дітей у XX ст. (1 +10б.)
Теми лабораторних занять (11 балів)				Сучасні тенденції розвитку музичної освіти (1+10 б.)				
Самостійна робота (35 балів)	5 бали	5 бали	5 бали	5 бали	5 бали	5 бали	5 бали	
Поточний контроль (50 балів)	Проміжний модульний контроль 25 балів				Проміжний модульний контроль 25 балів			

V. Навчально-методична карта дисципліни «Музична педагогіка»

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII
Модулі	Змістовий модуль III				Змістовий модуль IV		
Назва модуля	Теоретичні основи музичної освіти і навчання				Організаційно-методичні аспекти музичного навчання та виховання		
Кількість балів за модуль	93 бали				76 балів		
Заняття	1	2	3	4	1	2	3
Теми лекцій (7 балів)	Зміст музичного навчання та його складові (1 бал)	Дидактичні принципи цілісного музично-педагогічного процесу (1 бал)	Методи та прийоми музичного навчання та виховання школярів (16)	Форми організації музично-педагогічного процесу (16)	Планування і педагогічна оцінка результатів музичного виховання (1 бал)	Професійна діяльність учителя музичного мистецтва (1 бал)	Професійна компетентність учителя музичного мистецтва (1 бал)
Теми семінарських занять (22 бали)	Зміст музичного навчання та його складові (1+10 б)	Дидактичні принципи цілісного музично-педагогічного процесу (1+10 балів)					
Теми практичних занять (33 бали)				Форми організації музично-педагогічного процесу (1+10б)	Планування і педагогічна оцінка результатів музичного виховання (1+10 бал)		Професійна компетентність учителя музичного мистецтва(1+10 бал)
Теми лабораторних занять (22 бали)			Методи та прийоми музичного навчання та виховання школярів (1+10 б)			Професійна діяльність учителя музичного мистецтва (1+10 бал)	
Самостійна робота (35 балів)	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Поточний контроль (50 балів)	Проміжний модульний контроль 25 балів				Проміжний модульний контроль 25 балів		
Підсумковий контроль	Іспит						

Всього балів до екзамену : 328 Коефіцієнт – 5,4, кількість балів з урахуванням коефіцієнту – 60; екзамен – 40 балів

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основна (базова)

1. Абдуллин Э. Б. Методология педагогики музыкального образования: учебник для студ. высш. пед. учеб. заведений / Э. Б. Абдуллин. – 3-е изд., испр. и доп. М.: «Издательство Гном», 2010. – 416 с.
2. Горбенко С. С. Історія гуманізації музичної освіти. Навч. посібник за модульно-рейтинговою системою навчання / С. С. Горбенко. – м. Кам'янець-Подільський: Видавець ПП Зволейко Д. Г., 2007. – 348 с.
3. Гумінська О. О. Уроки музики в загальноосвітній школі: Методичний посібник / О. О. Гумінська. – Тернопіль: Навч. книга – Богдан, 2003. – 104 с.
4. Дмитриева Л. Г. Методика музыкального воспитания в школе: Уч. для студ. сред. пед. учеб. заведений / Л. Г. Дмитриева, Н. М. Черноиваненко. – 3-е изд., стереотип. – М.: Академия, 2000. – 240 с.
5. Масол Л.М. Загальна мистецька освіта: теорія і практика: монографія / Л.М.Масол. – К.: Промінь, 2006. – 432 с.
6. Олексюк О. М. Музична педагогіка: Навч. посібник / О. М. Олексюк. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – 248 с.
7. Олексюк О. М. Музично-педагогічний процес у вищій школі / О. М. Олексюк, М. М. Ткач. – К.: Знання України, 2009. – 123 с.
8. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін) / Г. М. Падалка. – К.: Освіта України, 2010. – 274 с.
9. Печерська Е. П. Уроки музики в початкових класах: Навч. посібник / Е. П. Печерська. – К.: Либідь, 2001. – 272 с.
10. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти: Навч.-метод. Посібник / О. Я. Ростовський. – Тернопіль: Навч. книга – Богдан, 2011. – 640 с.
11. Черкасов В. Ф. Теорія і методика музичної освіти [підручник] / Володимир Черкасов – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. – 528 с.

Додаткова

1. Алиев Ю. Б. Настольная книга школьного учителя-музыканта / Ю. Б. Алиев. – М.: Валдос, 2000. – 336 с.
2. Арчажникова Л. Г. Методика музыкального воспитания: Уч. Пособие / Л. Г. Арчажникова. – М.: Изд-во. МГЗПИ, 1990. – Ч1. – 50 с.
3. Бонфельд М.Ш. История музыкознания: пособие по курсу «Основы теоретического музыкознания»: учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по специальности «Музыкальное образование» / М. Ш. Бонфельд. – М.: Изд-во ВЛАДОС ПРЕСС, 2011. – 320 с.
4. Бодалев А. А. Личность и общение / А. А. Бодалев. – М.: Педагогика, 1983. – 272 с.
5. Ветлугіна Н.О. Музичний розвиток дитини / Н.О.Ветлугіна. – К.: Муз. Україна, 1978. – 255 с.
6. Выготский Л. С. Педагогическая психология (Под ред. В.Давыдова) / Л. С. Выготский. – М.: Педагогика, 1991. – 480 с.
7. Головань М.С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду / М.С.Головань // Вища освіта України. – 2008. – №3. – с.23 – 30.
8. Жак Далькроз Е. Ритм и его воспитательное значение для жизни и искусства / Е. Жак-Далькроз. – СПб: Театр и искусство, 1912.
9. Кабалевский Д.Б. Основные принципы и методы экспериментальной программы по музыке для общеобразовательной школы / Д. Б. Кабалевский. – М., 1975.

10. Кирнарская Д. К. Психология музыкальной деятельности. Теория и практика: Уч. пособие для студ. / Д. К. Кирнарская, Н. И. Киященко, К. В. Тарасова. – М.: Академия, 2003. – 237 с.
11. Коменский Я. А. Избранные педагогические сочинения / Я. А. Коменский. – М.: Педагогика, 1982. – Т.1. – 443 с.
12. Крюкова В. В. Музыкальная педагогика / В. В. Крюкова. – Ростов н / Д.: Феникс, 2002. – 288 с.
13. Медушевский В. В. О закономерностях и средствах художественного воздействия музыки / В. В. Медушевский. – М.: Искусство, 1976. – 253 с.
14. Методика воспитательной работы: Уч. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / Л. А. Байкова, Л. К. Гребенкина, О. В. Еремкина и др.; под ред. В. А. Сластенина. – М.: Академия, 2002. – 144 с.
15. Музыкальное образование в школе: Уч. пособие для студентов муз. фак. и отд. высш. и сред. учеб. завед. / Л. В. Школяр, В. А. Школяр, Е. Д. Критская и др.; под ред. Л. В. Школяр. – М.: Издательский центр «Академия», 2001. – 232 с.
16. Олексюк О. М. Педагогіка духовного потенціалу особистості: сфера музичного мистецтва: Навч. посібник / О. М. Олексюк, М. М. Ткач. – К.: Знання України, 2004. – 264 с.
17. Основы педагогического мастерства: Уч. пос. / Под ред. И. А. Зязюна. – К.: Просвещение, 1989. – 302с.
18. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Музика» 1-8 класи/ Марченко Р., Ростовський О., Хлебнікова Л. – К.: Шкільний світ, 2001. – 237 с.
19. Роджерс К. Творчество как усиление себя / К.Роджерс // Вопросы психологии. – 1990. - №1. – С. 164-168.
20. Романець В.А. Психологія творчості: Навч. посібник. 3-тє вид. / В. А. Романець. – К.: Либідь, 2004. – 288 с.
21. Рудницька О. П. Педагогіка загальна та мистецька: Навч. посібник / О. П. Рудницька. – Тернопіль: Навч. книга – Богдан, 2005. – 360 с.
22. Сухомлинский В.А. Сердце отдаю детям / В.А.Сухомлинский. – К.: Рад. школа, 1973. – 288 с.
23. Теплов Б.М. Психология музыкальных способностей / Б.М.Теплов. Избр. труды. – В 2-х т. – М., 1983
24. Хуторской А. К. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированой парадигмы образования / А. К. Хуторской // Народное образование. – 2003. – №2. – С. 48-54
25. Целковников Б. М. Мировоззренческие убеждения педагога-музыканта. Поиск их смысла в диалоге с наукой, искусством и самим собой / Б. М. Целковников. – М., 1998. – 156 с.
26. Шацкая В. Н. Музыкально-эстетическое воспитание детей и юношества / В. Н. Шацкая. – М.: Педагогика, 1975. – 197 с.
27. Шемет О. В. Пространственная организация компетентного ориентированого образовательного процесса в вузе / О. В. Шемет // Педагогика. – 2010. – №6. – С. 40-44.
28. Щербакова А.И. Философия музыки и музыкального образования. Часть 1. Уч. пособие / А.И. Щербакова. – М.: ООО «Учебно-методический издательский центр «ГРАФ-ПРЕСС», 2008. – 256 с.
29. Шульгіна В.Д. Українська музична педагогіка: Підручник / В.Д. Шульгіна. – К.: ДАКККіМ, 2005. – 271 с.
30. Элементарное музыкальное воспитание по системе Карла Орфа / Сост. Л. А. Баренбойм. – М.: Сов. композитор, 1978. – 36.